



# Γλώσσα και Κοινωνία

## Ενότητα 4: Γλώσσα των ΜΜΕ

Περικλής Πολίτης, Αναπληρωτής Καθηγητής  
Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ  
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

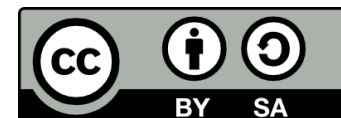


ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΣΠΑ  
2007-2013  
πρόγραμμα για την ανάπτυξη  
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



# Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



# Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.





# Η κοινή νεοελληνική των ΜΜΕ

Τυποποίηση, μεταβολή και νέα  
προφορικότητα

# Ο Λόγος και η γλώσσα των ΜΜΕ

## Εξειδίκευση και πολλαπλότητα του δημοσιογραφικού λόγου

- Η σύγχρονη νέα ελληνική, αποτυπωμένη στον λόγο των επαγγελματιών της μαζικής επικοινωνίας, προσφέρεται ιδιαίτερα για τη μελέτη των χρήσεών της:
  - α. της πρότυπης γλώσσας (standard language) και των μη πρότυπων ποικιλιών της (γεωγραφικών και κοινωνικών διαλέκτων)
  - β. της γλώσσας (ή των «γλωσσών») των ΜΜΕ (media discourse)
- Η μαζική (διαμεσολαβημένη, δημόσια) επικοινωνία
  - α. καλύπτει ένα μεγάλο εύρος περιεχομένων (ενημέρωση, σχολιασμό, μυθοπλασία, διασκέδαση, συμβουλευτική, διαφήμιση, κ.ά.)
  - β. πολλαπλασιάζει τα δημοσιογραφικά και μιντιακά κειμενικά είδη, διαφοροποιώντας το ύφος τους
  - γ. εξειδικεύει διαρκώς τους (συν)ομιλιακούς ρόλους των επαγγελματιών της επικοινωνίας



# Παραδείγματα (συν)ομιλιακών δημοσιογραφικών ρόλων (1)

- ☞ ο **εκφωνητής** ραδιοφώνου και τηλεόρασης  
(αποκλίσεις από τη νόρμα της προσωδίας της πρότυπης ποικιλίας, συνομιλιακό ύφος, εκ-λαϊκευση λόγου, κ.λπ.)
- ☞ ο **παρουσιαστής** τηλεοπτικού δελτίου  
(βεντετισμός, προσωποποίηση, κ.λπ.)
- ☞ ο **ρεπόρτερ**  
(μεγάλες προσωδιακές παρεκκλίσεις, στερεοτυπία και υπερβολή της γλώσσας της τεκμηρίωσης, αφηγηματοποίηση, κ.λπ.)
- ☞ ο τηλεοπτικός **σχολιαστής ειδήσεων**  
(γλωσσική αγένεια, κ.λπ.)



# Παραδείγματα (συν)ομιλιακών δημοσιογραφικών ρόλων (2)

- ☞ ο οικοδεσπότης πρωινού μαγκαζίνου
- ☞ ο συνεντευκτής
- ☞ ο συντονιστής «στρογγυλού τραπέζιου»  
(γλωσσική αγένεια, έλλειψη ουδετεροφάνειας, κ.λπ.)
- ☞ ο διαιτητής σε τηλεοπτική αναμέτρηση πολιτικών αρχηγών
- ☞ ο οικονομικός σχολιαστής  
(εκτεχνίκευση λόγου και, ειδικότερα, λεξιλογίου, κ.λπ.)
- ☞ ο αθλητικός σχολιαστής  
(ειδικό λεξιλόγιο (αγγλικής), λεξιλογική στερεοτυπία, ρητορική υπερβολή, κ.λπ.)



- Τα Μέσα, ιδιωτικά αλλά και δημόσια, ως επιχειρήσεις και οργανισμοί, λειτουργούν **ανταγωνιστικά**, προσπαθώντας να αιχμαλωτίσουν ένα αστάθμητο, πολύμορφο και κατακερματισμένο κοινό
- Οικονομικός ανταγωνισμός > διαφοροποίηση (αρχή της **απόκλισης**), με βάση
  - α. την «εκδοτική γραμμή» των εντύπων και των καναλιών (π.χ. ‘ποιοτικές’ vs. ‘λαϊκές’ εφημερίδες)
  - β. τις ιδιαιτερότητες του λόγου και της γραφής των δημοσιογράφων (π.χ. δημοσιογράφοι-γραφείς vs. δημοσιογράφοι-συγγραφείς)
- Επιπτώσεις της ‘μωσαϊκής κουλτούρας’ των ΜΜΕ στη γλώσσα μας
  - οι γεωγραφικές διάλεκτοι και τα τοπικά ιδιώματα, πρόγονοι της πρότυπης ποικιλίας, επιβιώνουν στα κρᾶσπεδα της ενημέρωσης ή γίνονται όχημα γλωσσικού χιούμορ –ιδίως σε διαφημίσεις (παρ. 1)
  - η πρότυπη ποικιλία (παρ. 2) κατατέμνεται σε μη πρότυπες
  - προβάλλονται κοινωνιόλεκτοι (π.χ. η ‘γλώσσα των νέων’)
  - ενισχύεται ο ρόλος, δημοσιογραφικών και μη, λειτουργικών ποικιλιών (π.χ. το επικοινωνιακό ήθος του συνεντευκτή, η «λογόρροια» των παρουσιαστών μουσικών εκπομπών ή μεσημβρινών μαγκαζίνο· πρβλ. Montgomery, ‘DJ talk’)





# 1. Τα ΜΜΕ και η πρότυπη ποικιλία (κοινή νεοελληνική) 1

- Είναι τα Μέσα ένας ουδέτερος πάροχος, ένας απλός διακομιστής της πρότυπης γλώσσας (ας πούμε της κοινής νεοελληνικής των δελτίων ειδήσεων της *ET1* και της *NET*) και των μη πρότυπων ποικιλιών της (μιας γεωγραφικής διαλέκτου που ακούγεται σε τηλεοπτική διασκευή μυθιστορήματος όπως αυτή της Πόλης στη Λωξάντρα (*EPT*) ή μιας κοινωνικής διαλέκτου που αφθονεί σε τηλεοπτική σειρά όπως η «γλώσσα των νέων» στο σίριαλ *Δέκα λεπτά κήρυγμα του Mega*);
- Συμμετέχει η τηλεόραση στην τυποποίηση και εδραίωση της πρότυπης γλώσσας όπως το σχολείο, η δημόσια διοίκηση ή η καθημερινή διεπίδραση μεταξύ των φυσικών ομιλητών στις ποικίλες συναλλαγές τους;
- Ευνοεί τη διάδοση μη πρότυπων (προφορικών) ποικιλιών που αντιπαρατίθενται στη νόρμα της κοινής γλώσσας;
- Έχει μερίδιο στη γλωσσική μεταβολή και άρα επηρεάζει τη γλώσσα;



# 1. Τα ΜΜΕ και η πρότυπη ποικιλία (κοινή νεοελληνική) 2

- Ο Bell (1983) [“Broadcast news as a language standard”] θεωρεί ότι η ραδιοτηλεοπτική γλώσσα (των ειδήσεων) συμμετέχει με τρεις τρόπους στη γλωσσική τυποποίηση:

πρώτον, επιλέγοντας μια πρότυπη ποικιλία ως επίσημη γλώσσα της και εμποδίζοντας ή φιλτράροντας τη χρήση μη πρότυπων ποικιλιών, υποδηλώνει ότι αποδέχεται την κοινωνική υπεροχή της πρότυπης.

δεύτερον, κωδικοποιεί γλωσσικές μορφές με την επαναλαμβανόμενη χρήση τους από τους δημοσιογράφους, και

τρίτον, διαδίδει την πρότυπη ποικιλία και ενισχύει το κοινωνικό της γόητρο.



# 1. Τα ΜΜΕ και η πρότυπη ποικιλία (κοινή νεοελληνική) 3

- Η Stuart-Smith (2007) [“The Influence of the Media”] διαπιστώνει διάσταση απόψεων ανάμεσα στον αγγλόφωνο και τον γερμανόφωνο κόσμο.
- Οι αγγλόφωνοι μελετητές εκφράζουν σκεπτικισμό απέναντι στη λαϊκή αντίληψη ότι η πολύωρη έκθεση στην τηλεόραση επηρεάζει συστηματικά τη γλωσσική συμπεριφορά των τηλεθεατών με το βασικό επιχείρημα ότι η τηλεόραση απλώς ενεργοποιεί προϋπάρχοντα γλωσσικά/γνωστικά τους πατρών και ενδεχομένως επηρεάζει τις στάσεις τους απέναντι στις υπάρχουσες ποικιλίες ή αυξάνει την επίγνωσή τους απέναντι σε γλωσσικούς νεοτερισμούς· σίγουρα δεν τους υποχρεώνει σε παθητική υιοθέτησή τους.
- Αντίθετα, στον γερμανόφωνο κόσμο υπάρχει ομοφωνία ως προς τον καταλυτικό ρόλο του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης (ιδίως μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο) στην τυποποίηση και τη γλωσσική μεταβολή της γερμανικής, και άρα στον επηρεασμό του κοινού όσον αφορά το τρέχον ή νεόκοπο λεξιλόγιο και τις γραμματικές αλλαγές.



## 2. ΜΜΕ και γλωσσική τυποποίηση (1)

- Η τάση των Μέσων για διαφοροποίηση (φυγόκεντρη τάση) συνυπάρχει με μια αντίρροπη τάση για κατάργηση των συνόρων που συντηρούν τις διαφορές (κεντρομόλος τάση)
- Η **φυγόκεντρη** τάση των ραδιοτηλεοπτικών κυρίως Μέσων αποτυπώνεται στην «εξειδίκευση και την πολλαπλότητα του ομιλείν» και υλοποιείται στο επίπεδο των γλωσσικών χρήσεων μάλλον παρά του γλωσσικού συστήματος.
- **Κεντρομόλο** χαρακτηρίζουμε την αναγκαστική αγκύρωση στην πρότυπη ποικιλία, το συμβολικό γλωσσικό κέντρο μιας εθνικής κοινότητας.



# Το παράδειγμα της τηλεόρασης

Ταυτισμένη με την επίσημη, γραπτή και προφορική, γλώσσα του κράτους ήδη από την εποχή της παλαιο-τηλεόρασης, η σύγχρονη τηλεόραση, δημόσια αλλά και ιδιωτική, ακολουθεί την προφορά, τη γραμματική και το λεξιλόγιο της πρότυπης ποικιλίας σε μεγάλο μέρος του ενημερωτικού της προγράμματος, ιδιαίτερα όταν ο λόγος (γραπτός αναγιγνωσκόμενος ή προφορικός εκφερόμενος) είναι προσχεδιασμένος, αλλά και στις περισσότερες εκπομπές ψυχαγωγικού περιεχομένου, όπου συνυπάρχουν η προφορικότητα και το συνομιλιακό ύφος με την πρότυπη γλώσσα.

Μπορούμε, λοιπόν, να μιλάμε σε ενικό αριθμό για ΤΗ νέα ελληνική της τηλεόρασης.



## 2. ΜΜΕ και γλωσσική τυποποίηση (2)

- Η τυποποίηση και ομοιομορφία που επιβάλλουν στο κοινό τους τα ΜΜΕ προϋποθέτει και **γλωσσική** τυποποίηση και ομοιομορφία. Η συμμετοχή τους στην τυποποίηση, εδραίωση και διάχυση της πρότυπης ποικιλίας είναι συνυφασμένη με την ίδια την ιστορία τους.
  - Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο η ομιλούμενη στα αστικά κέντρα πρότυπη ποικιλία της Νέας Ελληνικής διαδίδεται ταχύτατα, ενώ η χρήση γεωγραφικών διαλέκτων περιορίζεται σημαντικά
  - Η διαδικασία αυτή μπορεί να εξηγηθεί, τουλάχιστον εν μέρει, από τη διόγκωση των αστικών κέντρων και τη συνεχή αστικοποίηση της ελληνικής υπαίθρου
  - Η πρότυπη ποικιλία γίνεται προοδευτικά το “κανονικό” μέσο της προφορικής (δημόσιας, αλλά και ιδιωτικής) επικοινωνίας
  - Η πρότυπη ποικιλία επιβάλλεται και στους διαλεκτικούς ομιλητές, κυρίως όταν αυτοί συμμετέχουν σε δημόσιες ή επίσημες περιστάσεις επικοινωνίας (γραφειοκρατία, εκπαίδευση, στράτευση κ.λπ.). Μαζί με τα ΜΜΕ να υπολογίσουμε και τον (γλωσσικό) ρόλο του τηλεφώνου αλλά και του κινηματογράφου.



## 2. ΜΜΕ και γλωσσική τυποποίηση (3)

- Πρώτα το ραδιόφωνο και αργότερα η τηλεόραση αφενός προωθούν την ανάπτυξη *παθητικής ικανότητας* των ομιλητών στην πρότυπη ποικιλία και αφετέρου ενισχύουν και ενδεχομένως επιταχύνουν το πέρασμα προς την *ενεργητική χρήση* της πρότυπης ποικιλίας
- Το πέρασμα από τις διαλέκτους στην πρότυπη ποικιλία είναι ταυτόχρονα και πέρασμα από ένα προφορικό σε ένα **γραπτό ύφος** της ομιλούμενης γλώσσας
- Ένας μεγάλος αριθμός από κείμενα του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης δεν είναι μόνο γραπτά και εκφωνούμενα αλλά είναι και προσανατολισμένα στην επίσημη, πρότυπη ποικιλία (λόγια στοιχεία, τεχνικό λεξιλόγιο, κ.ά.)



## 2. ΜΜΕ και γλωσσική τυποποίηση (4)

- Η προοδευτική εγκατάλειψη των γεωγραφικών διαλέκτων συνοδεύεται από τον στιγματισμό τους ως ποικιλιών που αποκλίνουν από τη νόρμα η οποία διδάσκεται στα σχολεία ως η «σωστή» γλώσσα, εγγύηση για τη γραμματική ορθότητα και την «καθαρή» άρθρωση.
- Οι διάλεκτοι, που αποτέλεσαν τα θεμέλια των πρότυπων ποικιλιών, ακολουθούν, κατά τη διαδικασία της προτυποποίησης, τη μοίρα των ομιλητών τους, των κοινωνικών στρωμάτων που έχουν μειωμένη κοινωνική δύναμη ή κατοικούν μακριά από αστικά κέντρα.
- Ταυτίζονται με το μη τυπικό ύφος και θεωρούνται κατάλληλες μόνο για την ιδιωτική επικοινωνία, τις προσωπικές ή παραμυθικές αφηγήσεις, τα ανέκδοτα, τους αστεϊσμούς κ.τ.ό.





## 2. ΜΜΕ και γλωσσική τυποποίηση (5)

- Στην προφορά αξίζει να γίνει μια ιδιαίτερη αναφορά. Η τυποποίηση της πρότυπης προφορικής ποικιλίας προϋπέθετε, εκτός από γραμματική ρύθμιση, και απομάκρυνση από τις διαλεκτικές προφορές.
- Αυτό δεν επιτεύχθηκε ποτέ σε απόλυτο βαθμό, γιατί η διαλεκτική προφορά αποτελεί ισχυρότατο στοιχείο της πολιτισμικής ταυτότητας των ομιλητών για να την αποβάλουν οριστικά.
- Για παράδειγμα, στην Ελλάδα είναι ανεκτή η διαλεκτική προφορά των ανταποκριτών της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης από επαρχιακές πόλεις (όπως ο κρητικός τσιτακισμός ή η ουρανική προφορά των νι και λι στην Πάτρα), ακόμη και το «πολύ υγρό» λ ορισμένων εκφωνητών και παρουσιαστών της ΕΤ3 (παρ. 3).
- Επιπλέον, στην ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση –ιδιαίτερα σε ψυχαγωγικές εκπομπές ή εκπομπές που απευθύνονται σε νεανικό κοινό– αφθονούν προφορές (όπως η αποφυγή της προερρινοποίησης στα συμφωνικά συμπλέγματα μπ /b/, ντ /d/, γκ /g/) που ανήκουν σε μη πρότυπες προφορικές ποικιλίες και συνδέονται με ένα «λαϊκό» κοινωνιογλωσσικό ύφος (παρ. 4, 5).



## ΦΥΣΑΕΙ Ο ΜΠΑΤΗΣ

Εφουντάρισε η βαρκούλα στην ακρογιαλιά,  
τώρα γλέντι κι αγκαλίτσες, χάδια και φιλιά.  
Φυσάει ο μπάτης, φυσάει τ' αγέρι,  
τρελό μικρό μου γλυκό μου ταίρι.  
Τρελό μικρό μου, γλυκό μου ταίρι,  
φυσάει ο μπάτης, φυσάει τ' αγέρι.

Με φιλάκια, τούτα-κείνα και καλή καρδιά,  
αγαπούλες και ρομάντζα φύκια κι αμμουδιά.  
Φυσάει ο μπάτης, χτυπάει το κύμα,  
τρελό μικρό μου με κάνεις θύμα.  
Τρελό μικρό μου με κάνεις θύμα,  
φυσάει ο μπάτης, χτυπάει το κύμα.

Τώρα θάλασσα και πεύκο, τρέλες και φιλιά  
και του έρωτα φωλίτσα στην ακρογιαλιά.  
Φυσάει ο μπάτης προς τ' ακρογιαλι,  
τρελό μικρό μου με πιάνει ζάλη.  
Τρελό μικρό μου με πιάνει ζάλη,  
φυσάει ο μπάτης προς τ' ακρογιαλι.

Τσιτσάνης με τη Γεωργακοπούλου, 1949.

## ΤΑ ΜΑΤΟΚΛΑΔΑ ΣΟΥ ΛΑΜΠΟΥΝ

Τα ματόκλαδα σου λάμπουν βρε  
σαντα λούλουδα του κάμπου  
σαντα λούλουδα του κάμπου βρε  
τα ματόκλαδα σου λάμπουν.

Τα ματόκλαδα σου γέρνεις βρε  
νου και λογισμό μου παίρνεις  
νου και λογισμό μου παίρνεις βρε  
τα ματόκλαδα σου γέρνεις.

Τα ματάκια σου αδελφούλα βρε  
μου ραγίζουν την καρδούλα  
μου ραγίζουν την καρδούλα βρε  
τα ματάκια σου αδελφούλα.

Τα ματάκια σου να βγούνε βρε  
σαν και μένα δεν θα βρούνε  
σαν και μένα δεν θα βρούνε βρε  
τα ματάκια σου να βγούνε.

Βαμβακάρης, 1960.



# 3. ΜΜΕ και λεξιλογική στερεοτυπία (1)

- Αν η τυποποίηση μιας πρότυπης ποικιλίας εξαρτάται κυρίως από τη ρύθμιση της προφοράς και της γραμματικής (δηλαδή της μορφολογίας και της σύνταξης), απομένει ωστόσο και το λεξιλόγιο, που είναι δύσκολο να τιθασευτεί με κανόνες
- Στο επίπεδο του λεξιλογίου κρίνεται κατεξοχήν η δημιουργικότητα του λόγου, άρα και του λόγου των Μέσων
- Η μαζική επικοινωνία προϋποθέτει από το ακροατήριό της ένα ελάχιστο κοινού αντιληπτικού δυναμικού > επιδιώκει να περιορίσει τη χαοτική φύση του λεξιλογίου
- Η λεξιλογική στερεοτυπία δεν υιοθετείται απλώς από τα Μέσα· αποτελεί συστατικό στοιχείο της, καθώς υπηρετεί μοντέλα ευχερούς πρόσληψης/ερμηνείας των μηνυμάτων της
- Η λεξιλογική στερεοτυπία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως «ειδικός τρόπος επικοινωνίας» και ως «κοινωνικός λόγος», και να μην υποτιμάται με γνώμονα το κριτήριο της εκφραστικής πρωτοτυπίας



# 3. ΜΜΕ και λεξιλογική στερεοτυπία (2)

- Οι μορφές λεξιλογικής στερεοτυπίας που προκρίνονται –ιδίως στην ενημερωτική ύλη–
  - α. υπαγορεύονται από τον εκλαϊκευτικό ρόλο των Μέσων
  - β. επιβάλλονται από την επαναληπτική μετάδοση των μηνυμάτων
- Στην πρώτη κατηγορία ανήκει η τεχνική γλώσσα και τα ειδικά λεξιλόγια (π.χ. του οικονομικού ρεπορτάζ, των άρθρων επιστημονικής εκλαϊκευσης αλλά και των εκπομπών μαγειρικής)
- Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνεται η πανταχού παρούσα φορμουλαϊκή γλώσσα, δηλαδή φραστικές δομές μέσης παγίωσης, που τείνουν να ταυτίζονται με την πιο κοινή και διαχειριστική εκδοχή της δημοσιογραφίας (journalese), τον «βαθμό μηδέν» της δημιουργικής γραφής.  
(παρ. 6)



# 3. ΜΜΕ και λεξιλογική στερεοτυπία (3)

## Συνηθισμένες δημοσιογραφικές εκφράσεις (κλισέ)

Πολλά ερωτήματα μένουν αναπάντητα

Η κατάσταση παραμένει συγκεχυμένη / εκτός ελέγχου / δεν περιγράφεται

Η υπόθεση καλύπτεται από πέπλο μυστηρίου

Η Αστυνομία χτενίζει (κυριολεκτικά) (sic!) την περιοχή

Οι αστυνομικοί βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής από τους δράστες

Οι ληστές ήταν οπλισμένοι ως τα δόντια / σαν αστακοί

Το μοιραίο ΙΧ έπεσε με ιλιγγιώδη ταχύτητα πάνω στο προπορευόμενο φορτηγό

Οι γιατροί καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια / την ύστατη προσπάθεια

Ο ασθενής δίνει μάχη με τον θάνατο / για τη ζωή του

Η κυβέρνηση δίνει μάχη για την πάταξη της γραφειοκρατίας

Ο υπουργός απηύθυνε σκληρή υπενθύμιση στους απεργούς

Αναμένονται σαρωτικές αλλαγές στο Ασφαλιστικό

Η διαδήλωση προκάλεσε τρομερό κυκλοφοριακό χάος / κομφούζιο



# Στερεότυπες ονοματικές φράσεις: ειδησεογραφικό λεξιλόγιο

Άγρια δολοφονία

Άθλιες συνθήκες

Άμεση επέμβαση

Αίσιο τέλος

Άλυτο μυστήριο

Αγγελικό πρόσωπο

Αιματηρό επεισόδιο

Αιματηρή συμπλοκή

Ανατριχιαστική περιγραφή

Αστυνομικός κλοιός

Βίαιο επεισόδιο

Δρακόντεια μέτρα

Δραστικά μέτρα

Δυσάρεστη έκπληξη

Δύσκολες ώρες

Εγκληματική ενέργεια

Έντονη ανησυχία

Εξάρθρωση σπείρας

Ευτυχής συγκυρία

Εύκολη λεία

Θλιβερός απολογισμός

Θρίλερ αγωνίας

Ιστορία τρόμου

Κραυγή αγωνίας

Λουτρό αίματος

Μακρύς κατάλογος

Μοιραία απόφαση

Ξαφνικός θάνατος

Ξέπλυμα χρήματος

Παραδειγματική τιμωρία

Προσωπικό δράμα

Ρίγη συγκίνησης

Σεξουαλική κακοποίηση

Στενή παρακολούθηση

Σφοδρή σύγκρουση

Τραγικό θύμα

Τραυματική εμπειρία

Ωμή βία

# Στερεότυπες ονοματικές φράσεις: αθλητικό λεξιλόγιο

---

Αγωνιστική υποχρέωση  
Αθλητικό γεγονός  
Αιώνιος αντίπαλος  
Αμυντικό δίδυμο  
Αυριανό ντέρμπι  
Βασική ενδεκάδα  
Γρήγορος ρυθμός  
Δεινός σκόρερ  
Διεθνής άσος  
Δυνατή έδρα  
Δύσκολος αντίπαλος  
Επίμαχη φάση  
Θεαματική προσπάθεια  
Κάθετη πάσα  
Κακή εμφάνιση  
Καλή απόδοση  
Καρφωτή κεφαλιά

Κλασική ευκαιρία  
Κλειστή άμυνα  
Μακρινή μπαλιά  
Μεγάλη απόκρουση  
Μεγάλη ευκαιρία  
Μεταγραφική περίοδος  
Μοιραίος παίκτης  
Πολυπόθητη νίκη  
Πολύτιμη νίκη  
Πολύτιμος βαθμός  
Στημένη φάση  
Σωτήρια απόκρουση  
Ταλαντούχος ποδοσφαιριστής  
Τεχνική ηγεσία  
Χρυσό γκολ  
Ψυχωμένος παίκτης  
Ώριμος ποδοσφαιριστής

# Στερεότυπες ονοματικές φράσεις: οικονομικό λεξιλόγιο

---

Αισιόδοξες προβλέψεις

Αλματώδης ανάπτυξη

Ανοδική πορεία

Βαθιές αλλαγές

Βασική προτεραιότητα

Βασικός στόχος

Βιώσιμη ανάπτυξη

Γενικό ξεπούλημα

Γρήγορος ρυθμός

Δέσμη μέτρων

Διαρθρωτικές αλλαγές

Δυνατά χαρτιά

Εισοδηματική πολιτική

Επίπεδο ανάπτυξης

Επαναπατρισμός κεφαλαίων

Επιχειρηματικές δραστηριότητες

Ετήσιος τζίρος

Ζεστό χρήμα

Ιλιγγιώδης αύξηση

Ισόρροπη ανάπτυξη

Κίνητρο ανάπτυξης

Καθοδική πορεία

Καλάθι της νοικοκυράς

Κατακόρυφη αύξηση

Μαύρη τρύπα

Μαύρη αγορά

Μαύρο χρήμα

Μερική απασχόληση

Οικονομική εξαθλίωση

Πακέτο μέτρων

Παραγωγική επένδυση

Πλειοψηφικό πακέτο

Πληθωριστικές πιέσεις

Πτωτική πορεία

Ρυθμός ανάπτυξης

Στρογγυλοποίηση τιμών

Συνολικός τζίρος

Υψηλός πληθωρισμός



# 4. ΜΜΕ και γλωσσική μεταβολή (1)

- Τα Μέσα δεν διαχέουν απλώς πρότυπες και μη πρότυπες γλωσσικές ποικιλίες· συνεισφέρουν καθοριστικά και στην ανανέωση της γλώσσας. Η ανανέωση και η εδραίωση νέων στοιχείων ή φαινομένων ελέγχεται:

## 1. στο λεξιλόγιο

α. ως συνεισφορά, δηλαδή εκτεταμένη χρήση και πιθανή καθιέρωση, νέων λέξεων και φράσεων, που

- είτε προέρχονται από το τεχνικό λεξιλόγιο διαφόρων πεδίων κοινωνικής δραστηριότητας όπως, για παράδειγμα, η **οικονομία** (Αγορές, διατραπεζική αγορά, αναδιάρθρωση / επιμήκυνση χρέους, κρατικό χρέος, βιώσιμο χρέος, δυναμική χρέους κ.λπ.

- ή ανήκουν στο επαγγελματικό λεξιλόγιο της τηλεόρασης (πρωινό / ενημερωτικό / ψυχαγωγικό μαγκαζίνο, πρωινάδικο, ριάλιτι, νούμερα (τηλεθέασης), τηλεπερσόνα, πανελίστας / -στρια κ.λπ. )



# 4. ΜΜΕ και γλωσσική μεταβολή (2)

**β.** ως συνεισφορά νέων λέξεων και φράσεων (ξένων ή μεταφραστικών δανείων), που

- είτε προσαρμόζονται στο κλιτικό σύστημα της γλώσσας-υποδοχέα (και μεταγράφονται σε άλλο αλφάβητο, όπως στην περίπτωση της νέας ελληνικής)
- ή παραμένουν ως έχουν στη γλώσσα-δανειστή.

Τα δάνεια που διοχετεύονται από τα Μέσα προέρχονται πρωτίστως από την αγγλική και δευτερευόντως από τη γαλλική, και αφορούν, εκτός από την **επιστήμη** και την **τεχνολογία**, την **πολιτισμική βιομηχανία** (*comeback, κάστινγκ, οντισιόν, κλιπ(άκι), jingle*), τη μαζική **επικοινωνία** (*μίντια, σποτ(άκι), live, follow-up, reality show / ριάλιτι σόου, τηλεόραση-σκουπίδια, ζάπινγκ*), την **οικονομία** (*golden boys, blue chips*), τα **σπορ** και γενικά τομείς που απασχολούν συνεχώς την επικαιρότητα.



# 4. ΜΜΕ και γλωσσική μεταβολή (3)

γ. ως συμμετοχή

- στην παραγωγή (π.χ. πλήθος παράγωγων λέξεων σε **-ισμός** όπως οι κοινόχρηστες του πολιτικού λεξιλογίου

*εκδημοκρατισμός,*

*κομματισμός,*

*αρχηγισμός,*

*αυριανισμός,*

*παπανδρεϊσμός,*

*καραμανλισμός,*

*(αντι)ευρωπαϊσμός,*

*αντιαμερικανισμός,*

*φονταμενταλισμός,*

*χαφιεδισμός*



# 4. ΜΜΕ και γλωσσική μεταβολή (4)

- τη σύνθεση (π.χ. πλήθος σύνθετων λέξεων με α' συνθετικό το *τηλε*— όπως *τηλεαγορά* / *τηλεμάρκετινγκ*,  
*τηλεθέαση*,  
*τηλεπαιχνίδι*,  
*τηλεταινία*,  
ή β' συνθετικό το *-ποίηση* όπως  
*υπουργοποίηση*,  
*παραταξιοποίηση*,  
*υπαλληλοποίηση*,  
*οικοπεδοποίηση*,  
*ποινικοποίηση*,  
*σαλαμοποίηση*,  
*αυστηροποίηση*,  
*φιλελευθεροποίηση*



# Αντίστροφο λεξικό (παραδείγματα)

• βιντεάδικο	O:οε
• <b>βίντεο</b>	O:οε
• βίντεο κλαμπ	O:οε
• <b>βίντεο κλιπ</b>	O:οε
• <b>βίντεο μόνιτορ</b>	O:οε
• βίντεο συνεδρίαση	O:θε
• <b>βίντεο τζάνκι</b>	O:οε
• βιντεογκέιμ	O:οε
• <b>βιντεογουόλ</b>	O:οε
• <b>βιντεογραφημένος</b>	E:αε
• <b>βιντεογραφία</b>	O:θε
• <b>βιντεογραφούμαι</b>	P:OE
• <b>βιντεογραφώ</b>	P:OE
• <b>βιντεοδιαφήμιση</b>	O:θε
• βιντεοεγγραφή	O:θε
• <b>βιντεοεφημερίδα</b>	O:θε
• <b>βιντεοθήκη</b>	O:θε
• <b>βιντεοκάμερα</b>	O:θε
• βιντεοκασέτα	O:θε
• βιντεοκασετάδικο	O:οε
• βιντεοκατάστημα	O:οε
• βιντεοκλάμπ	O:οε
• βιντεοκλαμπάς	O:αε
• <b>βίντεοκλιπ</b>	O:οε
• <b>βιντεοκλίπ</b>	O:οε
• <b>βιντεοκόμικ</b>	O:οε
• βιντεολέσχη	O:θε

*A. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη (2002)  
Αντίστροφο λεξικό της νέας  
ελληνικής*



# 4. ΜΜΕ και γλωσσική μεταβολή (5)

## 2. στη σύνταξη

α. ως δημιουργία και διάχυση νέων συντακτικών δομών μεταβατικότητας  
διαρρέω την είδηση/την πληροφορία,

επικοινωνώ το μήνυμα,

οι εναέριες δυνάμεις πυρόσβεσης επιχειρούν από νωρίς το πρωί

β. ως επινόηση ευφάνταστων μορφοσυντακτικών κατασκευών (συνήθως δημοσιογραφικά «άγκιστρα» σε τίτλους επί οθόνης, όπως τα πολυλεκτικά παραθετικά σύνθετα αγορά-σκάνδαλο, τιμές-φωτιά, άνοιγμα-ρεκόρ, αναφορά-βόμβα, αλλαγή-σοκ, εκλογές-θρίλερ, κ.λπ.)

## 3. στη ρητορική

ως διακειμενική «σύλληψις», δηλαδή γλωσσικό παιχνίδι με διακειμενική αναφορά, κυρίως σε τίτλους και πάλι (*Εξουσία, αγάπη μου* < *«Χιροσίμα, αγάπη μου»*).



# 5 ΜΜΕ και νέα προφορικότητα

- Η διαδικασία τυποποίησης της μιας και μόνης (γραπτής ή αυστηρά εκφερόμενης) πρότυπης ποικιλίας δεν συνεχίζεται επ' αόριστον στα Μέσα.
- Κοινωνικοί παράγοντες όπως η δευτερογενής οικειότητα/εγγύτητα της νεο-τηλεόρασης ανοίγουν τον δρόμο στην αυθόρμητη (συν)ομιλία και τη φιλική κουβέντα.
- Τα ηλεκτρονικά Μέσα –και μάλιστα τα ιδιωτικά ή, μάλλον, τα πιο «λαϊκά» εξ αυτών– οδηγούν βαθμιαία σε χαλάρωση των κανόνων της επίσημης γλώσσας, στη διαμόρφωση μιας «δημόσιας καθομιλουμένης».
- Η προφορικότητα αποσυνδέεται από την («ορθή») εκφορά γραπτών κειμένων και μετατρέπεται σε στρατηγική λόγου που υλοποιείται με το **συνομιλιακό ύφος** και την ενσωμάτωση στοιχείων της **άτυπης καθημερινής γλώσσας**, δηλαδή της χαμηλής ποικιλίας.



# 5 ΜΜΕ και νέα προφορικότητα (1)

- Η γλώσσα της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας αναπτύσσει μια δική της γραμματική του προφορικού λόγου.
- Χαρακτηριστικά φαινόμενα είναι
  - η προτασιακή δομή *θέμα-σχόλιο* αντί της δομής *υποκείμενο-κατηγορημα* όπως «Ο πρωθυπουργός/τον υποδέχτηκαν με επευφημίες οι κάτοικοι του νησιού» (αντί του «Οι κάτοικοι του νησιού υποδέχτηκαν τον πρωθυπουργό με επευφημίες»).
  - οι *ελλειπτικές* (χωρίς ρήμα, βοηθητικό ή επιβοηθητικό συνήθως) προτάσεις όπως «Στην τηλεφωνική μας γραμμή (είναι) ο ανταποκριτής μας από τη Μόσχα», «(Περνούμε) σ' ένα άλλο θέμα τώρα», «Αυτά (ήταν τα νέα) γι' απόψε».
  - η χρήση του *ενεστώτα* στη θέση του *μέλλοντα* σε ειδήσεις/ρεπορτάζ που αναφέρονται σε μελλοντικά συμβάντα («Με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας *συναντάται* αύριο ο πρωθυπουργός»).
  - η εξωφορική *δείξη* όπως «Βλέπουμε εδώ να εκτυλίσσονται απίστευτες σκηνές πανικού μετά την εκδήλωση της πυρκαγιάς», καθώς επίσης και
  - φαινόμενα που σχετίζονται με την ταχύτητα και το απροσχεδίαστο του προφορικού λόγου (επαναλήψεις, επανεκκινήσεις, αυτοδιορθώσεις).





# 5 ΜΜΕ και νέα προφορικότητα (2)

- Η νέα αυτή προφορικότητα, επίσης, «παίζει» με τα συστατικά του προφορικού εκφωνήματος:
  - ο εμφατικός τονισμός γραμματικών λέξεων (άρθρων, συνδέσμων κ.ά.) και συστατικών της πρότασης που δεν κομίζουν νέα πληροφορία,
  - η υψηλή ένταση της φωνής,
  - η επιτάχυνση του ρυθμού εκφοράς του λόγου,
  - η συρρίκνωση των παύσεων,
  - η κατάχρηση του επιτονισμού ειρωνείαςείναι μερικά μόνο από τα προσωδιακά φαινόμενα που χαρακτηρίζουν πλέον τη μαζική επικοινωνία.



# 5 ΜΜΕ και νέα προφορικότητα (3)

- Σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. πρωινά και μεσημβρινά μαγκαζίνο) επιδιώκεται η εκμετάλλευση κοινωνιολέκτων και επαγγελματικών ιδιωμάτων, όπως «η γλώσσα των νέων» ή αυτή της μαγειρικής και της γαστρονομίας, που κάποτε –στο όνομα ενός στοχευόμενου εξπρεσιονισμού της καταγοήτευσης του κοινού– οδηγείται σε ακρότητες, δηλαδή σε περίπου ανεμπόδιστη χρήση άσεμνου λεξιλογίου ή περιθωριακών ιδιωμάτων.
- Έτσι, τα Μέσα –τουλάχιστον ορισμένα– διαδίδουν και μη πρότυπες ποικιλίες της προφορικής γλώσσας οι οποίες διεκδικούν πλέον επίμονα μερίδιο από την πρότυπη γλώσσα στη δημόσια σφαίρα, ακόμη και σε επίσημες περιστάσεις (π.χ. αγορεύσεις στη Βουλή, «στρογγυλά τραπέζια» ή talk shows μεγάλης ακροαματικότητας, κ.λπ.).



# 6 ΜΜΕ και γλωσσική παιδεία: η περίπτωση της τηλεόρασης (1)

- Η ακαδημαϊκή συζήτηση (στην Ελλάδα και αλλού) για την επιρροή της τηλεόρασης στο σύστημα της νέας ελληνικής είναι δοκιμαστικού χαρακτήρα
- Δεν ισχύει το ίδιο για τη δημόσια συζήτηση σχετικά με την επιρροή της στη γλωσσική παιδεία των νεοελλήνων: εκεί εκφράζεται μια (παραδοσιακή) απαισιοδοξία, που στηλιτεύει την ολέθρια -υποτίθεται- επίδραση οποιουδήποτε καινούργιου μέσου επικοινωνίας, άρα και της τηλεόρασης
- Κριτικές τέτοιου είδους έχουν αποτελέσει το θεμέλιο μιας ρητορικής της μιντιακής παιδείας



# 6 ΜΜΕ και γλωσσική παιδεία: η περίπτωση της τηλεόρασης (2)

- Μερικές από τις υποθέσεις της ρητορικής αυτής:
  - η τηλεόραση, ως κατεξοχήν οπτικό μέσο, *υπονομεύει δραστικά τη σημασία της γλώσσας προς όφελος της εικόνας και του ήχου*
  - η τηλεόραση, ως οπτικό μέσο, *υπονομεύει τον γλωσσικό γραμματισμό*
  - η τηλεόραση, ως ένα όλο και περισσότερο διεθνοποιημένο, αμερικανοποιημένο μέσο, *θέτει σε κίνδυνο την εθνική γλωσσική παιδεία*
  - η τηλεόραση, ως μέσο δημόσιας επικοινωνίας, *θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα του δημόσιου λόγου*
  - η τηλεόραση, ως ενδοοικογενειακό μέσο, *δυσχεραίνει τους ιδιωτικούς όρους επικοινωνίας*



# 6 ΜΜΕ και γλωσσική παιδεία: η περίπτωση της τηλεόρασης (3)

- Καμιά από τις ανωτέρω εξαιρετικά γενικόλογες αποφάνσεις δεν μπορεί να επαληθευθεί ούτε να διαψευσθεί
  - Τέτοιου είδους αποφάνσεις προκαλούν αντεπιθέσεις εξίσου σαρωτικού χαρακτήρα
  - Η κοινωιογλωσσική έρευνα δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα όσον αφορά τη γλωσσική παιδεία του τηλεοπτικού κοινού.
- Χρειάζεται προηγουμένως να κατανοήσει λεπτομερέστερα τις γλωσσικές διαδικασίες ατομικής και ομαδικής πρόσληψης των τηλεοπτικών μηνυμάτων.
- Μόνο η συγκεκριμένη γλωσσική συμπεριφορά των τηλεθεατών μπορεί να αποκαλύψει πώς ερμηνεύεται, μετασχηματίζεται και ενσωματώνεται στη γλωσσική τους παιδεία η τηλεοπτική γλώσσα.





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

# Εννοιακές μεταφορές και λεξικές συμπαραθέσεις σε τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων

# Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (1)

---

## Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (Lakoff & Johnson, 1980)

- Μεγάλο μέρος του ανθρώπινου (δια)λόγου αλλά και της σκέψης και της «ανθρώπινης» πραγματικότητας είναι μεταφορικά δομημένο



# Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (2)

- Οι εννοιακές μεταφορές –αντιστοιχίσεις ενός πεδίου-πηγής (source domain), όπως τα μέλη του ανθρώπινου σώματος, σε ένα πεδίο-στόχο (target domain), όπως τα μέρη ενός επίπλου, που εξηγούν αναλογικά ένα νέο ή ανεπαρκώς προσδιορισμένο πεδίο μέσω ενός γνωστού πεδίου– πραγματοποιούνται από αντίστοιχες γλωσσικές μεταφορές.





# Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (3)

- Οι εννοιακές μεταφορές διακρίνονται σε:

α. δομικές μεταφορές, που αφορούν την οργάνωση μιας έννοιας σύμφωνα με μια άλλη

(π.χ. η αντιπαράθεση επιχειρημάτων είναι πόλεμος)·

-Υπερασπίζομαι μια θέση/άποψη/γνώμη

-Επιτίθεμαι στον συνομιλητή μου

-Τηλεμαχία / τηλεοπτική αναμέτρηση (*debate*)

-Διαξιφισμοί



# Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (4)

β. προσανατολιστικές μεταφορές, που συνδέονται με την οργάνωση ενός συστήματος εννοιών σύμφωνα με κάποιο άλλο

(π.χ. η λογική είναι επάνω – το συναίσθημα είναι κάτω), και

*-Η συζήτηση ξέπεσε σε συναισθηματισμούς*

*-Δεν μπορούσε να ξεπεράσει τη θλίψη της*



# Η γνωσιακή θεωρία της μεταφοράς (5)

- γ. *οντολογικές* μεταφορές, που είναι «οι τρόποι με τους οποίους βλέπουμε συμβάντα, δραστηριότητες, αισθήματα, ιδέες, κλπ. ως οντότητες και ουσίες»

(π.χ. το μυαλό είναι μηχανή).

*-Το μυαλό μου σήμερα δεν λειτουργεί*

*-Δεν παίρνεις στροφές!*

*-Σκουριασμένα μυαλά*



# Λεξικές συμπαραθέσεις (1)

Οι λεξικές συμπαραθέσεις είναι δομές που:

- καταλαμβάνουν θέσεις πάνω σε ένα συνεχές του οποίου τα ακρότατα ορίζονται αφενός από τους ελεύθερους συνδυασμούς λέξεων και αφετέρου από τους ιδιωτισμούς
- χαρακτηρίζονται από την περιορισμένη συνδυαστική δυνατότητα των συστατικών τους (με άλλα λόγια, είναι ήπια λεξικοποιημένες)



# Λεξικές συμπαραθέσεις (2)

- είναι σημασιολογικά διαφανείς –η σημασιολογική αξία καθενός από τα συστατικά τους συνεισφέρει στη συνολική σημασία– και όχι εντελώς παγιωμένες
- όσον αφορά τη χρήση τους, είναι λίγο-πολύ συμβατικοποιημένοι και επανερχόμενοι συνδυασμοί
- παραλλάσσουν από γλώσσα σε γλώσσα.



## Οι εννοιακές μεταφορές της πυρκαγιάς και το λεξιλόγιό της (1)

Πεδίο-πηγή Πεδίο-στόχος	Εχθρός / Εισβολέας	Καταστροφέας / Δολοφόνος	Ψυχοπαθής	Οργισμένος Θεός	Άγριο θηρίο
<i>Φωτιά</i>	+++	+++	++	-	+
<i>Φλόγες</i>	+++	++	+	+	-
<i>Πυρκαγιά</i>	++	+++	+	+	++
<i>(Πύρινο)(-α) μέτωπο(-α)</i>	++	-	++	-	++
<i>Πύρινη λαίλαπα</i>	++	++	+	+	+
<i>Πύρινος εφιάλτης</i>	++	++	-	-	-
<i>Πύρινες γλώσσες</i>	+	+	-	-	+
<i>Εστία (-ες) (φωτιάς)</i>	-	+	+	-	-
<i>Αναζωπύρωση (- εις)</i>	+	+	-	-	-
<i>Πυρ / (η) πυρά</i>	+	+	+	-	-

Πίνακας 1

# Οι εννοιακές μεταφορές της πυρκαγιάς και το λεξιλόγιό της (2)

## A. Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΧΘΡΟΣ / ΕΙΣΒΟΛΕΑΣ

- η επέλαση της φωτιάς, η φωτιά ή η πυρκαγιά ή ένα μέτωπο φωτιάς ή ο πύρινος εφιάλτης κινείται ή πλησίασε απειλητικά / απείλησε σπίτια κ.ά., οι φλόγες ή (τα) πύρινα μέτωπα πολιορκούν το χωριό, στο έλεος της φωτιάς / της πυρκαγιάς ή στις φλόγες ή στην πύρινη λαίλαπα ή στην πυρά παραδόθηκαν σπίτια κ.ά. / οι κάτοικοι εγκατέλειψαν ή άφησαν τα σπίτια τους.
- η φωτιά ή η πυρκαγιά ή μεγάλο μέτωπο έχει ζώσει / (περι)κυκλώσει το χωριό κ.ά., οι φλόγες ή οι πύρινες γλώσσες έχουν ζώσει / περικυκλώσει το σπίτι κ.ά., οι κάτοικοι πασχίζουν να ξεφύγουν από τη λαίλαπα ή έχασαν τη ζωή τους στην προσπάθειά τους να ξεφύγουν από τη φωτιά.
- η μάχη της φωτιάς ή οι μάχες με τις φλόγες / με τον πύρινο εφιάλτη / με τις αναζωπυρώσεις, χωριά αντιμέτωπα με τον πύρινο εφιάλτη, οι κάτοικοι παλεύουν (αβοήθητοι) με τις φλόγες ή τα πύρινα μέτωπα / έχασαν τη μάχη με την πύρινη λαίλαπα, οι πυροσβέστες έδωσαν (ολονύχτια / άνιση / σκληρή) μάχη με τη φωτιά / με τις φλόγες / με την πύρινη λαίλαπα ή ρίχτηκαν στη μάχη με τις φλόγες / στα μέτωπα των πυρκαγιών, μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να αναχαιτισθεί η φωτιά / για να αντιμετωπιστούν τυχόν αναζωπυρώσεις, η φωτιά ή η πυρκαγιά ή το μέτωπο είναι / βρίσκεται / παραμένει σε ύφεση, ο δυνατός αέρας ήταν σύμμαχος με τις φλόγες.



# Οι εννοιακές μεταφορές της πυρκαγιάς και το λεξιλόγιό της (3)

## B. Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ / ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

- *τεράστιες καταστροφές ή το μέγεθος της καταστροφής που προκάλεσε η φωτιά, βιβλική / ανυπολόγιστη καταστροφή από τη (μεγάλη) φωτιά ή την πύρινη λαίλαπα, καταστροφική πυρκαγιά, το καταστροφικό έργο της φωτιάς ή της πύρινης λαίλαπας, η φωτιά συνεχίζει / δεν έχει ολοκληρώσει / σταμάτησε το καταστροφικό της έργο, οι φλόγες ή οι πυρκαγιές ή οι συνεχείς αναζωπυρώσεις κατέστρεψαν τα πάντα / σκόρπισαν την καταστροφή / αφάνισαν (ολόκληρες) περιουσίες / έσπειραν τον πανικό και την απόγνωση, μια μικρή εστία ή η πύρινη λαίλαπα σκόρπισε / προκάλεσε τον όλεθρο, βρήκαν τραγικό θάνατο / έχασαν τη ζωή τους από τη φωτιά / από τις πυρκαγιές / από την πύρινη λαίλαπα / από τις πύρινες γλώσσες.*





# Οι εννοιακές μεταφορές της πυρκαγιάς και το λεξιλόγιό της (4)

## Γ. Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΨΥΧΟΠΑΘΗΣ

- η καταστροφική μανία της πυρκαγιάς, η πύρινη λαίλαπα καταστρέφει με μανία ό,τι βρίσκεται στο πέρασμά της, από τη μανία της φωτιάς δεν γλύτωσαν ούτε κλπ., σπίτια / αγροικίες / ζώα παραδόθηκαν στη μανία της πυράς, η φωτιά ή (μεγάλη) πυρκαγιά ή ένα μεγάλο μέτωπο μαίνεται (ανεξέλεγκτα), η φωτιά συνεχίζει / εξακολουθεί να μαίνεται, τα πύρινα μέτωπα ή (μικρές, διάσπαρτες, εκατοντάδες) εστίες (εξακολουθούν να) μαίνονται, οι φλόγες προχωρούν λυσσαλέα.



# Οι εννοιακές μεταφορές της πυρκαγιάς και το λεξιλόγιό της (5)

## Δ. Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΡΓΙΣΜΕΝΟΣ ΘΕΟΣ

- *θυσία στις φλόγες, θυσία στην πύρινη λαίλαπα (χιλιάδες στρέμματα), ανθρωποθυσία στο βωμό της (ανεξέλεγκτης) πυρκαγιάς.*

## Ε. Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΓΡΙΟ ΘΗΡΙΟ

- *κατάφεραν / δεν μπορούν να δαμάσουν τη φωτιά ή τη (μεγάλη) πυρκαγιά ή τις πύρινες γλώσσες, δεν μπόρεσαν να τιθασεύσουν την πύρινη λαίλαπα.*



# Το πετρέλαιο (1)

## A. Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ

- το (ξέφρενο) ράλι (των τιμών) του πετρελαίου, η (τρελή /ξέφρενη) κούρσα του μαύρου χρυσού, η εξέλιξη της πετρελαϊκής κούρσας.
- Με την εικόνα της κούρσας συνδέονται και οι εκφράσεις τιμή-ρεκόρ, οι τιμές του πετρελαίου έσπασαν νέο (ιστορικό) ρεκόρ, ιστορικό ρεκόρ κατέγραψε το πετρέλαιο στις διεθνείς αγορές.

## B. Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟ / ΠΥΡΑΥΛΟΣ

- «πτήση»-ρεκόρ για το πετρέλαιο ή «πύραυλος» η διεθνής τιμή του πετρελαίου.



# Το πετρέλαιο (2)

## Γ. Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΚΡΗΚΤΙΚΗ ΥΛΗ

- *η (ξαφνική) έκρηξη της τιμής του μαύρου χρυσού ή η άνοδος στις διεθνείς τιμές του μαύρου χρυσού χαρακτηρίζεται εκρηκτική.*
- *Με τη μεταφορά αυτή συνδέονται και εκφράσεις όπως οι οδηγοί θα πρέπει να οπλιστούν με υπομονή ή οι οδηγοί αισθάνονται ανυπεράσπιστοι μπροστά στο νέο κύμα αυξήσεων.*

## Δ. Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΘΑΛΑΣΣΟΤΑΡΑΧΗ

- *νέο κύμα αυξήσεων / ακρίβειας ή «φουρτούνες» με το πετρέλαιο / στην αγορά των πετρελαιοειδών.*



## Οι εννοιακές μεταφορές του ποδοσφαιρικού αγώνα (1)

Πεδίο-πηγή Πεδίο-στόχος	Πόλεμος	Φιλοξενία	Επιτυχής στόχευση	Πορισμός κέρδους	Υπέρβαση εμποδίου
Ποδοσφαιρικός Αγώνας	+++	++	-	-	-
Νίκη	+++	-	++	++	+
Ήττα	+++	-	-	-	-
Ισοπαλία	++	-	-	-	-

# Οι εννοιακές μεταφορές του ποδοσφαιρικού αγώνα (1)

- Ο ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ  
(μια ομάδα αντιμετωπίζει, αναμετράται με μια άλλη ή μια ομάδα εναντίον μιας άλλης ή η Χ και η Ψ ομάδα βρέθηκαν αντιμέτωπες, διασταύρωσαν τα ξίφη τους) αλλά, επίσης,
- Ο ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΕΙΝΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ (της αντίπαλης ομάδας από την ομάδα που αγωνίζεται εντός έδρας) (μια ομάδα υποδέχεται, φιλοξενεί μια άλλη).
- Η ΝΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΝΙΚΗ (μια ομάδα νικά, υποχρεώνει σε ήττα, συντρίβει, διαλύει, επικρατεί (επί), επιβάλλεται, κάμπτει την αντίσταση μιας άλλης· πρβλ. και τις μετωνυμίες της νίκης θρίαμβος και τρόπαιο),
- Η ΝΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΕΠΙΤΥΧΗΣ ΣΤΟΧΕΥΣΗ (μια ομάδα πετυχαίνει νίκη),
- Η ΝΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΠΟΡΙΣΜΟΣ ΚΕΡΔΟΥΣ (μια ομάδα κερδίζει μια άλλη) και, τέλος,
- Η ΝΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΕΜΠΟΔΙΟΥ (μια ομάδα περνά ή ξεπερνά το εμπόδιο μιας άλλης).  
Από την άλλη πλευρά,
- Η ΗΤΤΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΗΤΤΑ (μια ομάδα ηττάται ή γνωρίζει την ήττα ή υποχρεώνεται σε ήττα από μια άλλη) ενώ
- Η ΙΣΟΠΑΛΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΙΣΟΠΑΛΙΑ (δυο ομάδες αναδεικνύονται ισόπαλες).



# Οι εννοιακές μεταφορές του ποδοσφαιρικού αγώνα (2)

- Όσον αφορά την εξέλιξη του αγώνα, η φάση που κυρίως εννοιολογείται μεταφορικά στα τηλεοπτικά δελτία είναι η επίτευξη τέρματος. Η κορυφαία αυτή στιγμή του αγώνα υποστηρίζεται από τέσσερις κυρίως μεταφορές:
- α. ΤΟ ΣΚΟΡΑΡΙΣΜΑ ΕΙΝΑΙ **ΕΠΙΤΥΧΗΣ ΣΤΟΧΕΥΣΗ** (ένας παίκτης πετυχαίνει γκολ, βρίσκει στόχο· πρβλ. εύστοχο φάουλ ή πέναλτι),
- β. ΤΟ ΣΚΟΡΑΡΙΣΜΑ ΕΙΝΑΙ **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ / ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ** (ένας παίκτης δημιουργεί γκολ, διαμορφώνει το σκορ),
- γ. ΤΟ ΣΚΟΡΑΡΙΣΜΑ ΕΙΝΑΙ **ΣΗΜΑΝΣΗ** (ένας παίκτης σημειώνει γκολ, γράφει το τάδε σκορ, βάζει την υπογραφή του ή σφραγίζει τη νίκη), και
- δ. ΤΟ ΣΚΟΡΑΡΙΣΜΑ ΕΙΝΑΙ **ΔΟΧΕΙΟ** (container) (ένας παίκτης ανοίγει/κλείνει το σκορ ή το σκορ ανοίγει/κλείνει).





ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

# Δημοσιογραφικός λόγος και γλωσσική επίγνωση των δημοσιογράφων



Φωνολογία	Μορφολογία	Σύνταξη	Σημασιολογία	Λεξιλόγιο
<p>-Προερρινοποίηση/ ηχηροποίηση (<i>ndedektiv, instindouta</i>)</p> <p>-Επιστροφή σε λόγια συμφωνικά συμπλέγματα (<i>χθες / χτες, φθήνεια / φτήνια</i>)</p> <p>-«Λανθασμένη προφορά» (<i>υπερσία</i> αντί <i>υψηρεία</i>)</p> <p>-«Μάσημα των λέξεων», «συντμήσεις»</p> <p>-«Σέρνουν τα φωνήεντα (...)  σέρνουν τα σύμφωνα»</p> <p>-«Παρατονισμοί»</p> <p>-Διπλός τονισμός πολυσύλλαβων λέξεων (<i>Κάραμανλής, Πάπανδρέου</i>)</p> <p>-«Δύσαρθρα, κακόφωνα ομιλούμενη γλώσσα»</p> <p>-«Λανθασμένη προσωδία»</p> <p>-«Αγοραίο στυλ εκφοράς»</p> <p>-«Ιεροφαντική, τελετουργική εκφώνηση ειδήσεων»</p> <p>-Υπερβολικά τραγική εκφορά λόγου</p> <p>-«Μη εφαρμογή της στίξης σύμφωνα με τους κανόνες», «κατάχρηση των σημείων στίξεως»</p>	<p>-«Θανάτωση του τελικού ν των άρθρων»</p> <p>-Λάθη στον σχηματισμό και την κλίση ονομάτων π.χ. των θηλυκών επαγγελματικών</p> <p>-Λάθη στην κλίση των θηλυκών τριτόκλιτων μετοχών (<i>η καταγγέλων μικροεπενδύτρια</i>)</p> <p>-Λάθη στην κλίση ρημάτων (<i>υπέγραψε</i> αντί <i>υπόγραψε</i>)</p> <p>-Λάθη στη χρήση λόγων εκφράσεων (<i>παν μέτρον άριστον,  οι ασκοί του Αιόλου</i>)</p> <p>-Κατάχρηση λόγων τύπων π.χ. του αναδιπλασιασμού (<i>προδιαγεγραμμένος,  εγκαταλειμμένος</i>)</p> <p>-Αναρχη πολυτυπία</p> <p>-Ατελής προσαρμογή δανείων (<i>της Κορέα, ντέντεκτιβς</i>)</p> <p>-«Ατελώς εξελληνισμένοι όροι»</p> <p>-Χρήση «ανύπαρκτων» πληθυντικών (<i>οι πολιτικές, οι λογικές</i>)</p> <p>-Άκριτες ορθογραφικές απλουστεύσεις</p> <p>-«Συντμήσεις»</p>	<p>-«Απουσία συνδετικών στοιχείων»</p> <p>-«Προτάσεις εντελώς ασύνδετες μεταξύ τους σε μια παράγραφο»</p> <p>-«Μακροπερίοδος λόγος χωρίς αρχή, μέση, τέλος»</p> <p>-Περίοδοι με αλληπάλληλες ένθετες φράσεις που δεν ενσωματώνονται στη σύνταξη της κύριας πρότασης</p> <p>-«Χαλαρότητα στη σύνταξη», «εξάρθρωση της σύνταξης»</p> <p>-«Ελλειπτικός- αποσπασματικός λόγος χωρίς ρήματα», «μητελείς προτάσεις»</p> <p>-Διδόρρυθμη σύνταξη (...)  κάτι σαν μεταμοντέρνα»</p> <p>-Μίμηση του προφορικού λόγου</p> <p>-«Γλώσσα των ονομάτων και όχι των ρημάτων», «προτάσεις χωρίς ρήμα»</p> <p>-«Απόλεια της πρωταρχίας του ρήματος»</p> <p>-Κατάχρηση παθητικής σύνταξης</p> <p>-«Συντακτικές δομές που επιβάλλονται από την αμερικανική γλώσσα»</p> <p>-«Σολοικισμοί», «συντακτικά λάθη» (<i>ο τάδε υπουργός διέρρησε την είδηση</i>)</p> <p>-«Πληθωρισμός επιθετικών προσδιορισμών»</p>	<p>-«Αποσύνδεση των λέξεων από τα νοήματά τους»</p> <p>-«Νοηματικός εκμηδενισμός σημαδιακών λέξεων»</p> <p>-«Χάνεται το νόημα των λέξεων (...) από την κατάχρηση και τη μεταφορά»</p> <p>-«Τυποποίηση και κωδικοποίηση των νοημάτων σε λέξεις συνθηματικές και κενές περιεχομένου»</p> <p>-«Το νόημα των λέξεων διογκώνεται ως την απόλυτη εξόντωσή του»</p> <p>-«Θυσιάζεται ο λόγος ως παραγωγός νοήματος μπροστά στην απόλυτη ιερότητα του προκαθορισμένου θεάματος»</p>	<p>-«Περιορισμός του λεξιλογίου στο μικρότερο δυνατό βαθμό», «περιστολή του λεξιλογίου», «δεκατισμός των λέξεων»</p> <p>-Κατάχρηση κλισέ εκφράσεων, «κατάχρηση στερεότυπων εκφράσεων» (<i>βαθαίνει το ρήγμα, ανεβαίνει ο πυρετός</i>)</p> <p>-«Χρήση περιέργων ή ασυνήθιστων λέξεων», «καθέρωση γλωσσικών ιδιωμάτων (...) που κατασκευάζονται σε γραφεία-εργαστήρια»</p> <p>-«Διείσδυση λέξεων της αγοράς, της αργκό»</p> <p>-«Νεολογισμοί του συρμού»</p> <p>-«Δημιουργία σλόγκαν», «λέξεις-κλειδιά που προορίζονται να γίνουν σύνθημα»</p> <p>-«Εντυπωσιακός δανεισμός λέξεων, κυρίως από την αγγλική», «κατά κόρον ξενικά δάνεια», «διεισδύουν όλο και περισσότεροι ξενισμοί, δηλαδή ξένοι όροι και ξένες λέξεις», «ξενισμοί», «πεισματική χρήση ξένων όρων», «πληθώρα ξενικών όρων», «απεριόριστη χρήση ξένων λέξεων», «κατάχρηση ξένων όρων»</p> <p>-«Η δημοσίως γραφόμενη γλώσσα (...)  βωμολοχεί όχι μόνο ασύστολα αλλά και με προπέτεια», «(λεξιλόγιο) χυδαία προκλητικό πολλές φορές», λεξιλόγιο στα όρια της κοσμότητας</p> <p>-«Αρχαιοπρεπισμοί»</p>

Πίνακας 2: Η γλώσσα των δημοσιογράφων



Πεδίο του λόγου	Ύφος του λόγου	Τρόπος του λόγου
<ul style="list-style-type: none"> <li>- «Ομοιομορφία, πηθικισμός, αντιγραφές»</li> <li>- «Θέματα “διαβαστερά” και “μασημένα”»</li> <li>- «Κοινοτοπίες»</li> <li>- «Ακατάσχετη τιποτολογία»</li> <li>- «Περιοριζόμαστε στο καθημερινό, αυτό που είναι λίγο χυδαία προκλητικό πολλές φορές»</li> <li>- Θεματολογία υποταγμένη στις ειδησεογραφικές αξίες</li> <li>- «Υπερβολές, δράματα, εκζήτηση, πρόκληση, εξυπνάδες»</li> <li>- «Κυνική δημοσιογραφία»</li> <li>- Κυριαρχία της life-style θεματολογίας</li> <li>- «Οι εφημερίδες είναι όλες στρατευμένες πολιτικά»</li> <li>- «Έχουμε χάσει μια στοιχειώδη αφηρημένη σκέψη»</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Η δημοσιογραφική γλώσσα είναι αυταρχική</li> <li>- «Οίηση», «έπαρση»</li> <li>- Η γλώσσα του ραδιοφώνου είναι «αυτοαναπαράγόμενη και (...) αναιδώς πλέον κατεστημένη, κρατούσα και μάλιστα με ισοπεδωτικές, επεκτατικές διαθέσεις»</li> <li>- Η γλώσσα της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας «επιβάλλει (...) δημαγωγικούς εν ευρεία εννοία τόνους»</li> <li>- «Γλώσσα που η ίδια γενναϊόδωρα έχει αναθέσει στον εαυτό της τον ρόλο του μαζικού παιδαγωγού»</li> <li>- «Δυναστεία του μέσου αναγνώστη»</li> <li>- «Υπερβολική, αδόκιμη, ανατιολόγητη και ανυποστήρικτη οικειότητα προς το εικαζόμενο ακροατήριο»</li> <li>- «Ναρκισσιμός» και επίδειξη οικειότητας μεταξύ εκφωνητών</li> </ul>	
Αναπαραστατικές σημασίες	Διαπροσωπικές σημασίες	Κειμενικές σημασίες
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Λείπει η «απλότητα της σαφήνειας που είναι (...) η ευκρίνεια και η διαύγεια των νοημάτων»</li> <li>- «Γλώσσα ακραϊφνώς πολιτική»</li> <li>- Γλώσσα ξύλινη, κενή όπως η γλώσσα της πολιτικής</li> <li>- «Η γλώσσα των Μ.Μ.Ε. βασίζεται (...) και στην πολιτική συνθηματολογία»</li> <li>- Προσαρμογή της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας στον κομματικό λόγο</li> <li>- «Πολιτικοδημοσιογραφικό γλωσσάριο με συνεχείς επαναλήψεις»</li> <li>- «Η επιτηδευμένα αποπτοχευμένη, αποϊδεολογικοποιημένη (δηλαδή προσκολλημένη στην κυρίαρχη ιδεολογία), στερεότυπη γλώσσα των Μέσων»</li> <li>- Γλώσσα-όχημα «κυνικών αμπελοφιλοσοφικών και εξυπνακίστικων συλλογισμών»</li> <li>- «Η γλώσσα των Μ.Μ.Ε. (...) αντλεί στοιχεία (...) και από την επιστημονική ορολογία»</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Αξιολογικά επίθετα, μεταφορές, μετωνυμίες</li> <li>- Κατάχρηση συγκινησιακής γλώσσας (<i>ορφανά αγελούδια</i>)</li> <li>- Φορτισμένες λέξεις για τον χαρακτηρισμό μειονοτήτων</li> <li>- Κατάχρηση ποιοτικής υπέρθεσης (<i>για πρώτη φορά, δεν έχει ξαναγίνει, απίστευτο, σάλος, σεισμός, θέλλα, μαράζ</i>)</li> <li>- Η δημοσιογραφική γλώσσα είναι δραματική</li> <li>- «Στόμος, μελοδραματισμός»</li> <li>- «Γλώσσα ευένδοτη στη ρητορεία και την υπερβολή», «επιβολή υπερβολικών τόνων», «υπεραπλούστευση μέσα στην υπερβολή»</li> <li>- «Υιοθέτηση αγοραίου γλωσσικού λαϊκισμού», «η γλώσσα (των ΜΜΕ) είναι πολύ εύκολο να γλιστρήσει προς το λαϊκίστικο, αγοραίο ύφος»</li> <li>- «Υιοθέτηση στοιχείων της λεγόμενης γλώσσας των εφήβων»</li> <li>- «Βωμολοχία (...) αχρησιγλωσσία, απεριφραστη και προκλητικά χυδαία καταδήλωση», «λεξιλόγιο στα όρια της κοσμιότητας»</li> <li>- «Λόγος που εκπίπτει σε ύφος, σε στυλ μάλλον»</li> <li>- «Λεξιλόγιο οικειότητας»</li> <li>- Προσαγορεύσεις προσκεκλημένων από τους παρουσιαστές στον ενικό (<i>πες μας, Αλέκο, τι νομίζεις, Ελένη;</i>)</li> <li>- Γλώσσα ξύλινη και κενή όπως η γλώσσα της πολιτικής</li> <li>- Προσαρμογή της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας στον κομματικό λόγο</li> <li>- «Στερεότυπη εκφραστική», «διατυπώσεις κλισέ»</li> <li>- «Γλώσσα που ασφυκτιά μέσα στα παραδοσιακά συντακτικά, εκφραστικά και λεκτικά κλισέ»</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- «Αρκετά πιστή μεταφορά του προφορικού λόγου (στα γραπτά δημοσιογραφικά κείμενα)»</li> <li>- «Υπάρχει στο γραπτό λόγο όλη η αμφισημία της κουβέντας του καθημερινού διαλόγου»</li> <li>- «Λογοδιάρρεια»</li> <li>- «Μακροπερίοδος λόγος»</li> <li>- Η δημοσιογραφική γλώσσα είναι πληθωρική</li> <li>- «Αποξήρανση του δημοσιογραφικού λόγου με μικρά κείμενα»</li> <li>- «Λίγο κείμενο», «τεράστια λακωνικότητα»</li> <li>- «Λεκτική πενυχρότητα»</li> <li>- Γλωσσικός μινιμαλισμός προς όφελος της εικόνας</li> <li>- «Απουσία συνδετικών στοιχείων»</li> </ul>

Πίνακας 3: Η γλώσσα των δημοσιογράφων (2)

# Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Stuart-Smith, Jane. 2007. "The Influence of the Media". In the Routledge Companion to Sociolinguistics, edited by Carmen Llamas, Louise Mullany, and Peter Stockwell, 140-148. London: Routledge.

Bell, A. (1983). "Broadcast News as a Language Standard." In Leitner, G. (ed), Language and Mass Media. Amsterdam: Mouton de Gruyter.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). Metaphors we live by. Chicago: University of Chicago Press.

Πολίτης Π. "Εννοιακές μεταφορές και λεξικές συμπαραθέσεις σε τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων". Ζητήματα Επικοινωνίας 9: 90-101, 2009.

Πολίτης Π. (2005) "Δημοσιογραφικός λόγος και γλωσσική επίγνωση των δημοσιογράφων", στο Φραγκονικολόπουλος Χ. (επιμέλεια) ΜΜΕ-Κοινωνία και Πολιτική. Ρόλος και Λειτουργία στη Σύγχρονη Ελλάδα 745-774. Αθήνα: Σιδέρης.



# Σημείωμα Αναφοράς

---

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Περικλής Πολίτης.  
«Γλώσσα και Κοινωνία. Γλώσσα των ΜΜΕ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.  
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:  
[http://opencourses.auth.gr/eclass\\_courses](http://opencourses.auth.gr/eclass_courses).



# Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

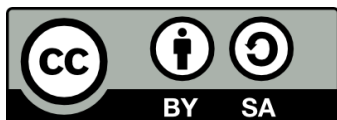
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>





# Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Γιομελάκης Δημήτριος>  
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2014-2015



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ



**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

---

# Σημειώματα

# Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

